

Утвърждавам:.....

Петя Славкова,

Директор на ПГ „Димитър Маринов“, гр. Вълчедръм

Заповед №/г. 26 г.

ПРОГРАМА ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА В УЧИЛИЩЕ

Насилието в училище е явление със сериозни размери и оставя дълготрайни последици върху психическото здраве и поведението както на учениците, които търпят насилие, така и на онези, които го извършват. Разработването на училищна програма по проблемите на тормоза е процес, чието реализиране може да се търси в посоката на:

- повишаване чувствителността към проявите на насилие и тормоз;
- обучения на учителите за причините и ефектите от насилието и тормоза;
- засилване на присъствието на възрастни на местата, където най-често се извършва тормоз;
- стимулиране на учениците да търсят помощ, когато са тормозени;
- предварително установен план за действие в случай на насилие.

1. ЦЕЛИ.

Основна цел на програмата е да допринесе за предотвратяване на тормоза между учениците и създаване на безопасна и подкрепяща училищна среда. Във фокуса е насилието между учениците, като дейностите са насочени към превенция не толкова на отделни и изолирани прояви на агресия, а към предотвратяване и справяне с една специфична форма на насилие, каквито са целенасочените, систематични и повтарящи се действия на тормоз над ученици, намиращи се в по-слаба и уязвима позиция. Подобни прояви на насилие, както показват изследванията в много страни, са особено деструктивни за детската психика и здраве и могат да доведат до сериозни проблеми на по-късен етап от живота на детето.

Непосредствени цели:

- повишаване на чувствителността, ангажираността и капацитета на цялата училищна общност за превенция и справяне с тормоза между връстници;
- създаване на защитна мрежа, която да включва общоучилищна политика и механизми за предотвратяване, докладване и оказване на адекватна намеса в случаи на тормоз, както и на по-дългосрочна стратегия за превенция на насилието;

Постигането на поставените цели е възможно при последователното изпълнение в стъпки:

Първа стъпка: ОСЪЗНАВАНЕ НА ПРОБЛЕМА С ТОРМОЗА

Втора стъпка: ДЕФИНИРАНЕ НА ЕЛЕМЕНТИТЕ НА ЗАЩИТНАТА СИСТЕМА:

- дейности на ниво клас;
- дейности на ниво училище;
- дейности с родителите.

Трета стъпка: ИЗГРАЖДАНЕ НА ПОДКРЕПЯЩА СРЕДА

Четвърта стъпка: СЪТРУДНИЧЕСТВО С ОБЩНОСТТА

Пета стъпка: УЧЕНИЦИТЕ ПОЛУЧАВАТ ЕФЕКТИВНА ПОМОЩ ОТ ВЪЗРАСТНИТЕ

Шеста стъпка: УЧИЛИЩЕТО РЕАГИРА И ДЕЙСТВА СПОРЕД ПРИЕТИТЕ ПРАВИЛА

Седма стъпка: ИЗГРАЖДАНЕ НА ОБЩОУЧИЛИЩНА ПОЛИТИКА СРЕЩУ НАСИЛИЕТО И ТОРМОЗА.

5. ЗАДАЧИ:

5.1. Ангажиране на училището и създаване на необходимата организационна структура за изпълнение на програмата. Тази задача да се постигне чрез следните дейности:

- Сформиране на училищен координационен екип;
- Разработване на план за работа с конкретни дейности и отговорности, и др.

5.2. Повишаване на ангажираността, чувствителността и капацитета на училищната общност да развива училищната политика за превенция на насилието. За постигането на тази задача се предвиждат следните дейности:

- Изследване на тормоза сред учениците използване на резултатите за повишаване на разбирането на този проблем в училище;
- Обучение на педагогическия персонал за справяне с прояви на агресия, както и за разработване на училищна политика за превенция на насилието;
- Запознаване на родителите с проблемите, свързани с насилието между учениците.

5.3 Провеждане на превенция на насилието в училище.

Тази задача се планира да се постигне чрез разработване и приемане на ценности, правила на поведение и последствия във всеки клас, изготвяне и приемане на цялостна училищна политика за превенция на насилието и тормоза в училище, въвеждане и популяризиране на механизми за съобщаване на случаи на насилие, създаване на подкрепяща среда около училището за превенция на тормоза между връстници, привличане на родителите за по – широко участие в проекта и др.

5.4. Формиране у учениците на умения и нагласи, недопускащи насилие в общуването и поведението. За постигане на тази задача се предвижда специализирана работа с учениците в часовете на класа, беседи, презентации, извънучилищни мероприятия, включване на темата за насилието в редовни учебни дисциплини и др. Задължителната част на реализиране на тази задача са т.нар. „работилници” за работа в час на класа.

5.5. В началото и в края на учебната година да се направи оценка на проблема с насилието и се обсъдят резултати, мерки, последващи дейности.

Училищният координационен съвет да предложи ясни граници, правила и процедури по посочените в програмата направления и регулярно да подпомага класните ръководители в реализиране на превантивната работа по класове. Да се работи в тясно сътрудничество с родителите, ученическият съвет, други извънучилищни подкрепящи организации. В началото и в края на учебната година да се отчитат проблемите по реализиране на програмата, както и да се анализират добрите практики и постигнатите положителни резултати.

- за проявата на агресия, както и за утвърждаване на агресивни модели на поведение;
- да се повлияе и промени поведението на всеки ученик, а не да се съсредоточават усилията само върху преките извършители и потърпевши;
- да се обърне внимание на всички проявления на това явление, а не само на неговите физически форми;

Програмата разписва конкретни задачи и съответните им срокове с оглед на реализирането на дейностите по превенция и интервенция съгласно Механизма за противодействие на училищния тормоз между учениците в училище:

1. Запознаване на педагогическия и непедагогическия персонал с формите на насилие и с Механизма за противодействие на училищния тормоз между учениците в училище.

Срок: м. Септември

2. Класните ръководители запознават учениците с Механизма за противодействие на училищния тормоз в час на класа.

Срок: м. Септември

3. Определяне на координационен съвет със заповед на директора на училището.

Срок: м. Септември

4. Координационният съвет разработва план за съответната учебна година за противодействие на училищния тормоз, който се утвърждава от директора на училището.

Срок: до края на месец септември

4.1. Планът включва дейности по превенция и интервенция на ниво клас (под формата на обучителни дейности и занятия с класа) и на ниво училище (по посока създаване на общо училищни правила и процедури);

4.2. Планът включва конкретни дейности, срокове и отговорници;

4.3. Планът разписва ясно как се осъществява потокът на информация във връзка със съмнения за тормоз, документиране на ситуации и инициране на работа по случай;

4.4. Планът се актуализира ежегодно.

5. Въвеждане на Дневник за случаите на тормоз.

5.1. Дневникът има за цел да подпомогне процеса на координация и комуникация в училище във връзка с осъществяването на цялостна училищна политика за противодействие на училищния тормоз.

5.2. В дневника се документират ситуациите, съответстващи на Класификацията на нивата и формите на тормоз и предприемане на съответните действия, които изискват намесата на координационния съвет.

5.3 Всяка описана в дневника ситуация, съдържа следната информация: дата; какво се е случило - кратко описание на случая, кога се е случило, кои са участниците; кой служител е регистрирал ситуацията - име и подпис; какво е предприето като действия (намеса, превенция); кои отговорни участници са информирани (институции, органи, родители), как е приключила ситуацията или на какъв етап е и какво предстои.

5.4. Координационният екип анализира ситуацията и определя необходимостта от индивидуална работа по случай с ученик, чиято координация се осъществява от училищния психолог или педагогическия съветник.

5.5 Дневникът за описване на ситуации на тормоз и съпътстващата документация по случаите се съхранява при директора/зам.-директора.

Срок: целогодишен

5.6. Дневникът се въвежда в началото на всяка учебна година

Срок: Септември.

6. По преценка на координационния съвет при необходимост и съобразно конкретните нужди се планират дейности за повишаване на педагогическите компетентности, свързани с проблемите на тормоза в училище и неговото предотвратяване.

7. Изготвяне на годишен отчетен доклад на координационния съвет до директора на училището.

Срок: м. юни/юли

ПРЕВАНТИВНИ МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ И ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА.

Целите на превенцията включват ограничаване и/или елиминиране на предпоставките и рисковите фактори, допринасящи за насилието. Превенция на равнище училище: обобщаване на всички предложения за правила на поведение и ценности направени от класовете и формулиране на общо училищни ценности и правила, които да бъдат част от училищната политика;

1. Договаряне на единни разписани ясни отговорности, за реагиране при всяка проява на тормоз и насилие;
2. Разработване и приемане на промени в Правилника за дейността на училището и обсъждането им с училищната общност;
3. Прилагане на програми за развитие на личните и социалните умения на децата. Подобряване на системата от дежурства с оглед обхващане на местата, в които на етапа на оценка е установено, че се извършва тормоза;
4. Подобряване на системата за съобщаване на случаи на тормоз (въвеждане на нови форми и канали, гарантиране на конфиденциалността);
5. Включване на експерти, родителите и самите ученици в процеса на създаване и реализирането на всички интервенции;

6. Възползване на подхода за работа с връстници (peer education), които трябва да станат естествените помощници при реализирането на всички видове интервенции както по отношение на децата, които са обект на тормоз, така и по отношение на децата, които упражняват насилие;
7. Повишаване квалификацията на учителите за работа с програмите, включително реализиране на специализирани тренинги за определени категории от работещите в училище за справяне с критични ситуации и други;
8. Ясно разпределение на конкретни отговорности на всички възрастни в училището, вкл. дежурства на определени места;
9. Осигуряване на реални партньорства с външни на училището служби, организации и специалисти;
10. Насочване към основни здравни и социални услуги за децата и семействата;
11. Превенция на равнище клас/класна стая: форми на групово работа, дискусии, решаване на казуси, споделяне на опит, като се използват възможностите на часа на класа, предмети от задължителното учебно съдържание, различни извънкласни и извънучилищни дейности. Извеждане на теми от учебното съдържание, които могат да се използват за работа и анализ по проблема насилие, свързани с правата на децата, ценностите, социалните роли, функционирането на групите и институциите и т.н.

ВКЛЮЧВАНЕ НА РОДИТЕЛИТЕ В ДЕЙНОСТИТЕ ПО ПРЕВЕНЦИЯ

Постоянно набиране на родители – доброволци, които могат и да осигуряват ресурси - в натура, услуги, за изпълнение на училищните дейности.

Интервенция за предотвратяване и противодействие на тормоза. Целите на интервенцията включват предприемане на действия и мерки за спиране и разрешаване на възникнала вече ситуация на тормоз, като се зачитат индивидуалните потребности на всеки ученик, въввлечен пряко или косвено в ситуацията. Интервенциите включват отговора на училището при възникнали ситуации на тормоз.

I. Интервенция на равнище училище:

1. Водене на училищен дневник със случаи на тормоз и управление на ситуацията - в него се документират единствено ситуациите, съответстващи на нива две и три според приетата класификация в Механизма за противодействие на училищния тормоз между учениците в училище. Съхранява се в дирекцията. Цел: анализиране и планиране на цялостната училищна политика за противодействие на тормоза от страна на училищното ръководство и УКС.

2. Задачи на УКС въз основа на регистрираните ситуации: извършва оценка на риска; анализира ситуации на тормоз и при нужда предприема действия по организиране на индивидуална работа по случай на ученик, жертва на тормоз или инициатор/извършител на проявите; създаване на процедура за откриване и работа по случай въз основа на направен анализ, координира се от училищния психолог; насочване на случаи към външни служби съгласно Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище.

II. Интервенция на равнище клас/ класна стая:

- отнася се до ситуациите от ниво едно и две според приетата класификация в Механизма за противодействие на училищния тормоз между учениците в училище;
- проследяване на повтарящи се фактори, констатиране на факти, уведомяване на член на училищното ръководство и УКС;
- идентифициране на участниците в ситуацията на тормоз;

- анализ на ситуацията от УКС;
- предприемане на мерки, които могат да включват индивидуална работа по случай и/или работа с цели класове;
- регистриране на ситуации от второ ниво в дневника за случаи на тормоз според реда, определен в Механизма;
- даване на насоки и съвети към учител/и за справяне със ситуации на тормоз;
- предприемане на съвместни действия между класен ръководител, учител, училищен психолог - организиране на допълнителни занятия с цели класове, участие на външни специалисти.

III. Включване на родителите в случаите на интервенция:

- уведомяване на родителите на учениците /жертви и агресори/ при случай на училищен тормоз;
- запознаване с предприетите от училището действия за разрешаването на ситуацията;
- изграждане на партньорски взаимоотношения, осигуряване на възможност за споделяне;
- извеждане на конкретни договорености, предприемане на съвместни действия;
- разрешаване на ситуацията;
- проследяване на резултатите от предприетите действия;
- насочване на родителите за консултация с училищен психолог или с други специалисти.

